

Seminaari: Prosenttiperiaate ja julkinen taide -webinaari 9.12.2020

Sihteeri Suvi Kukkonen, Arkadia-seura:

Hyvät katsojat, tervetuloa seuraamaan Arkadia-seuran webinaaria aiheesta prosenttiperiaate ja julkinen taide. Minä olen Suvi Kukkonen, toimin Arkadia-seuran sihteerinä. Annan puheenvuoron kuvanveistäjä Maija Helasvuolle, ja hän toimii tämän tilaisuuden vetäjänä. – Ole hyvä, Maija.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Kiitos, Suvi. – Tervetuloa myös Arkadia-seuran johtokunnan puolesta. Tämä on tosiaan ensimmäinen webinaari, jonka me järjestämme. Yleensä nämä ovat olleet live-tilaisuuksia, ja toivottavasti myöhemminkin pääsemme sitten siihen tilanteeseen uudestaan.

”Prosentti rakennuskustannuksista taiteeseen” on suht vanha ajatus. Se syntyi 1930-luvulla USA:ssa taiteilijoitten työllistämiskeinoksi. Suomessa vuonna 1939 eduskunta oli juuri päättämässä ponnesta tai asetuksesta, jolla tämä oltaisiin saatu betonoitua tai ponneksi tai asetukseksi, ja sitten alkoikin talvisota ja muita asioita tuli päätettäväksi, ja niinpä sitten prosenttiperiaate on edelleen kuntien vapaaehtoinen käytäntö.

Juuri nyt tätä julkista taidetta tilataan enemmän kuin pitkään aikaan. Kilpailuja on paljon, ja minä nyt esitän tässä, kun kerran on mahdollista, semmoisen ajatuksen, että mielestäni olisi ajankohtaista pohtia, olisiko mahdollista jälleen rajata kilpailujen osallistujat ammattikuvataiteilijoihin. Näin säilyttäisimme kuvataiteen tradition kautta muodostuneen omintakeisen kielen. Kaikki äänet, jotka voimme kuulla, eivät ole musiikkia. Samoin on kuvataiteen laita: myöskään kaikki se, mikä on katsottavissa, ei ole välttämättä kuvataidetta. Kysymyksiä on siis monia, ja niihin kahteen me koetamme nyt tänään saada vastauksia.

Eli pyydän nyt erityisasiantuntija Henri Terhon puhumaan prosenttiperiaatteesta ja valtion vastuusta julkisesta taiteesta. – Ole hyvä, Henri.

Erityisasiantuntija Henri Terho, Taiteen edistämiskeskus:

No hei, kiitoksia. – Tämä on kunnia-asia olla ensimmäinen kutsuttu puhuja Arkadia-seuran ikinä ensimmäisessä webinaarissa, niin että yritetään nyt sitten löytää ja täyttää tämä paikka tässä keskustelussa. Minä tosiaan käytän noin kymmenisen minuuttia puheaikaa ja käyn läpi sitä, mitä prosenttiperiaate tällä hetkellä tarkoittaa ja mikä sen tilanne on, ja sitten minulla on useitakin ajatuksia siitä, millä tavalla valtion oma rooli tässä asetelmassa tällä hetkellä näyttäytyy.

Jaan tästä nyt tietokoneeni näytön ja ehkä varmuuden vuoksi voisin pyytää, että puheenjohtaja Maija Helasvuo vaikka kuittaa, että näkyyhän tämä minun kuvani nyt siellä teidän ruuduillanne, ja sitten jatkan.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Näkyvät hyvin.

Erityisasiantuntija Henri Terho, Taiteen edistämiskeskus:

Hyvä, eli tästä eteenpäin. – Tässä otsikkodiassa vielä sellainen täsmennys ja tarkennus, että puhun tässä asiassa nyt kahdella roolilla ja kahdesta näkökulmasta. Toimin valtion taideteostoimikunnan puheenjohtajana ja puhun siinä mielessä tästä asiasta ja kokonaisuudesta ja vastaan Taiteen edistämiskeskuksessa julkisen taiteen asiantuntijapalveluista eli mietin työssäni myös sitä, millä tavalla erilaiset prosenttiperiaatteeseen liittyvät ohjausmekanismit ja rahoitusmekanismit voisivat toimia muuten yhteiskunnassa.

Ihan ensin vielä muutama tällainen perusmuistutus ja informaatio siitä, mistä on kyse, kun me puhumme rakennetun ympäristön prosenttiperiaatteesta, eli niin kuin Maija sanoi, niin kyse ei ole millään tavalla mistään uudesta keksinnöstä vaan siellä on jo vuosikymmenten mittaiset periaatteet. Niiden vaiheet ja vaikutus suomalaisessa yhteiskunnassa ovat liikkuneet aaltolina, ja sanoisin, että viimeisten kymmenen vuoden aikana meillä on ollut enemmän prosenttiperiaatteen mukaista toimintaa Suomessa kuin oikeastaan koskaan aikaisemmin. Sikäli tässä ollaan nyt varsin hyvällä aallonharjalla.

Kyse on siis siitä, että varataan tietty määrä rakennuskustannuksista taiteeseen, joka tulee siihen kohteeseen. Se voi koskea julkista rakentamista, eli se voi koskea vaikka kuntia ja kaupunkeja, kuntayhtymiä, sairaanhoitopiirejä tai vastaavia. Se voi koskea myös maankäyttöön liittyvä ohjailua, eli meillä on tällä hetkellä myös analogioita siitä, millä tavalla prosenttiperiaate koskee kaavoitusta, maankäytön suunnittelua, tontinluovutusehtoja ja niin edelleen. Se voi tarkoittaa myös rakentamiseen liittyvää ajatusta siitä, että investointi taiteeseen on myös investointi kohteen arvoon, ja sitä kautta prosenttiperiaate näyttäytyy myös investointina yksityisessä rakentamisessa.

Minulla on pieni lista asioista. Minä työssäni joudun aina välillä myös puhumaan ääneen siitä, minkä takia taidetta sinne tarvitaan, mikä on rakennetun ympäristön taiteen merkitys, ja minulla on tällainen hyötypuheen lista, joka ihan tiiviisti avaa sitä, minkä takia tämä asia on tärkeä, mistä tässä asiassa on kyse. Etenkin nämä kaksi ensimmäistä ovat sellaisia, joista aina pitäisi lähteä liikkeelle, kun mietitään taiteen merkitystä. On se tapa mikä tahansa, miten se tulee rakennettuun ympäristöön, niin se, millä tavalla sitä perustellaan: se tekee tiloista ainutkertaisia, eli se tekee tiloista tunnistettavia, se tekee ympäristöistä tunnistettavia, se antaa niille ainutkertaisuuden merkityksiä, ja taide parantaa rakennetun ympäristön laatua. Yksinkertaisesti tietyn tyyppinen laatuajattelu kulkee siinä taustalla, minkä takia taidetta tarvitaan: sen takia, että sillä on merkitystä

sen ympäristön laadun näkökulmasta. Ja myös muita perusteita, jotka liittyvät teemaan, näkyy tässä ruudulla.

Mutta minä etenen: prosenttiperiaate tämän hetken suomalaisessa yhteiskunnassa. Missä mennään, mikä on faktapohja tämän hetken asetelmalle, minkälainen on se sitoutuminen suomalaisessa yhteiskunnassa prosenttiperiaatteeseen? Meidän tuorein tilastotietomme kuntien sitoutumisesta prosenttiperiaatteeseen on aika tarkkaan vuoden takainen. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos keräsi vuoden 2019 aikana niin sanotun TEAviisari-aineiston pohjalta tietoa myös siitä, miten paljon Suomessa kunnat ja kaupungit ovat tehneet sitovia päätöksiä prosenttiperiaatteen noudattamisesta. Prosenttiosuus ei ole kovin iso: 27 prosenttia Suomen kunnista tai kaupungeista on tehnyt jonkin päätöksen, joka sitoo kunnan omaa toimintaa, mutta jos tämän muuttaisi asukaslukuksi, niin tämä 27 prosenttia eli 85 eri kaupunkia ja kuntaa tarkoittaa sitä, että valtaosa suomalaisista asuu kunnassa tai kaupungissa, jossa on tehty poliittisesti jollain tavalla sitova päätös prosenttiperiaatteen noudattamisesta. Mutta täällä on iso keltainen osa kuitenkin kuntia, jotka eivät ole vielä mukana tässä asiassa, ja aina on syytä myös muistuttaa siitä, että työ prosenttiperiaatteen edistämiseksi on koko ajan käynnissä olevaa työtä. Tämä ei ole valmis maailma, vaan tähän liittyy paljon tämänkin hetken tarpeita asian vahvistamiseksi ja rakenteen vahvistamiseksi.

Toinen tapa miettiä sitä, mikä prosenttiperiaatteen tämänhetkinen tilanne ja vaikuttavuus on, näkyy tästä kuvasta. Minulla on kolme tällaista karttapohja-analyysiä, joita olen kuljettanut vuosien ajan mukana tässä omassa työssäni.

Vasemmanpuoleinen kuva kertoo yhdestä tällaisesta tyyppillisestä esimerkistä 2010-luvun muutoksesta tällä kentällä. Punaiset pisteet merkitsevät niitä kaupunkeja, joissa on joko valmistunut, käynnissä oleva tai käynnistymässä oleva keskussairaalakokoinen hanke, jonka yhteydessä on rakennettu taideohjelma ohjaamaan siihen sairaalarakentamiseen liittyvää taidekokonaisuutta. Näitä pallukoita Suomessa alkaa olla parisenkymmentä. On käytännössä tullut melkein tavaksi ja normiksi, että uudessa sairaalakohteessa on myös taidetta.

Keskimmäinen kuva kertoo puolestaan siitä, että vuodesta 2014 lähtien Taiteen edistämiskeskus on ollut mukana avustamassa uusia prosenttiperiaatteen mukaisia kohteita osarahoituksella, eli ideamme on ollut se, että kun kunta tai kaupunki tekee uutta prosenttiperiaatteen mukaista kohdetta, niin me tulemme vastaan ja olemme mukana maksamassa osan taiteeseen liittyvistä kustannuksista, kunhan se kunta maksaa vähintään 50 prosenttia itse ja sitoutuu asiaan riittävän vahvasti itse. Jokainen punainen piste tässä keskimmaisessä kartassa näyttää kaupungit ja kunnat Suomessa, joihin on kuuden vuoden aikana pystytty myöntämään tällaista käynnistysrahoitusta, osarahoitusta taidehankkeeseen.

Ja oikeanpuolimmaisena kuvana on kartta Suomesta, jossa on merkittynä punaisilla pisteillä ne alueet, ne kaupungit ja kaupunginosat, joissa erilaisen kaavoitukseen liittyvän ohjailun, tontinluovutuspolitiikan, maankäytön ohjailun, kautta on pystytty rakentamaan kaupunginosakohtaisia taidekokonaisuuksia, taideohjelmia. Niitä on

oikealla olevan nimilistan mukaisesti jo kohta 30 Suomessa, eli meillä alkaa vakiintua myös järjestelmä siitä, että tietäntyyppiseen kaupunkisuunnitteluun pystytään kytkemään taidetta, ja tämä on tavallaan tällainen nykypäivän variaatio siitä, millä tavalla prosenttiperiaate vaikuttaa myös kaupunkisuunnittelun kontekstissa.

Mutta sitten siihen, miten valtion rooli näyttäytyy tällä hetkellä prosenttiperiaatteen ohjailussa, tarpeessa ja mahdollisuuksissa. Lähtökohta ykkönen on se, että meillä on nyt jo kymmenen vuoden historia siitä, että prosenttiperiaate on tavalla tai toisella ollut mukana hallitusohjelmissa, ja se on tietysti hieno lähtökohta siihen työhön, mitä tehdään prosenttiperiaatteen edistämiseksi. Näiden hallitusryhmien kirjausten myötä meillä on ollut kymmenen vuoden aikana käytössä yhteensä noin 2 miljoonaa euroa erillistä määrärahaa, jolla on pystytty kannustamaan ja tukemaan uudentyyppisten hankkeiden ja toiminnan käynnistymistä, ja koska tämä rahoitus on perustunut vastinrahoitukseen, se on johtanut kymmenen vuoden aikana noin 10 miljoonan euron kokosiin uusiin satsauksiin, jotka liittyvät taiteeseen meidän arjen ympäristössämme.

Kolmantena kohtana tälle listalle nostin meidän oman viraston uudentyyppisen toimintakonseptin, eli Taiteen edistämiskeskus on vuonna 2019 käynnistänyt julkisen taiteen asiantuntijapalvelut -toimintakonseptin, jonka tarkoitus on nimenomaan vahvistaa prosenttiperiaatteen mukaisen toiminnan läpäisevyyttä suomalaisessa yhteiskunnassa.

Kolme muuta kohtaa, jotka liittyvät lakiohjaukseen tai asiakirjaohjaukseen, jotka tässä kohtaa ovat oleellisia: Uusi museolaki, joka tuli voimaan vuodenvaihteessa, otti prosenttiperiaatteen edistämisen uusien alueellisten vastuumuseoitte tehtäväksi, ja hyvä niin. Pelkkä kirjaus siellä ei kuitenkaan vielä riitä kovin pitkälle, ja sehän ei ole laissa oleva kirjaus, vaan se on lain perusteluissa oleva kirjaus, ja se vielä sellaisenaan ei kovin pitkälle riitä, jos siihen ei pystytä osoittamaan myös museoille uudentyyppistä resurssia.

Mutta se kohta, mikä ehkä tässä keskustelussa on minun näkövinkkelistäni yksi tärkeimmistä, on tämä pallukkarivi tuolla kohdassa numero 5. Eli meillä on 20 vuotta vanha maankäyttö- ja rakennuslaki, joka on tällä hetkellä uudistusprosessissa, ja vanhassa maankäyttö- ja rakennuslaissa on tiettyjä määritelmiä, jotka ovat auttaneet sitä, millä tavalla julkinen taide ja prosenttiperiaate osana kaavoitusohjailua, maankäytön ohjailua, on mukana siinä kokonaisuudessa, miten mietimme yhteistä julkista ympäristöämme. Ja kohta tulevat vastaan ne kriittiset hetket, jolloin pitäisi pystyä turvaamaan myös se, että uudessa maankäyttö- ja rakennuslaissa on myös niitä kohtia, joissa julkinen taide ymmärretään osaksi sitä tapaa, miten me rakennamme uusia kaupunkeja ja rakennamme ja ohjaamme kaupunkisuunnittelua. Siihen yksi tällainen hyvä välietappi on se, että pitkään on valmisteltu uutta arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa. Se tullaan luovuttamaan noin kuukauden kuluttua asianomaisille ministereille eli opetus- ja kulttuuriministerille ja ympäristöministerille. Siellä on pystytty määrittämään nyt jollain tarkkuudella se, että julkinen taide ja rakennetun ympäristön prosenttiperiaate ovat osa myös arkkitehtuuripoliittista ohjausta.

Valtion roolista, osa 2, valtion oma rakentaminen ja prosenttiperiaate. Tässä on muutama tällainen ydinfakta ja lähtökohta sille, millä tavalla valtio itse tällä hetkellä toimii. Meillä on valtion taideteostoimikunta, joka vastaa tämäntyyppisestä toiminnasta valtion omassa toiminnassa. Se toimii kiinteässä yhteydessä etenkin Senaatti-kiinteistöjen, mutta myös muiden valtio-omisteisten yhteisöjen kanssa. Se tarkoittaa sitä, että pystymme hankkimaan kiinteistöihin sijoitettavaa irtotaidetta ja tilaamaan myös paikkasidonnaisia teoksia. Mittakaava ja lukumäärät näkyvät tässä kuvassa, eli noin 700 000 euroa on se määräraha ja mittakaava, millä tällä hetkellä vuosittain pystytään tekemään valtion omiin kohteisiin liittyviä taidehankintoja.

Mutta valtio itse ei noudata Suomessa prosenttiperiaatetta, ja tässä kohta ollaan hieman, sanotaanko, haastavan asetelman äärellä. Eli samalla kun valtio itse kannustaa, rohkaisee, ohjaa, myös rahoittaa muuta julkista sektoria käyttämään prosenttiperiaatetta, niin valtio ei itse sitä tee omissa kohteissaan. Eli meillä on tällä hetkellä valtion omassa rakentamisessa sen tyyppinen asetelma, edellisessä kuvassa vuotuinen määräraha noin 700 000 euron kokoluokkaa. Ne resurssit, joita meillä on tällä hetkellä käytössä tämäntyyppiseen toimintaan, mahdollistavat hyvien kohteiden tekemisen, hyvien hankintojen tekemisen, mutta johdattavat myös siihen, että meillä on myös hankalaa valikointia, mihin pystymme investoimaan taidetta, minkä tyyppisessä rakentamisessa taide voi olla mukana ja missä se ei voi olla mukana.

Ja tässä on esimerkkinä kolme kohdetta, jotka tuoreeltaan ovat nyt valtion taideteostoimikunnan työlistalla, ja nämä ovat esimerkkejä kohteista, joissa mietitään sitä, mikä on mahdollisuus lähteä mukaan jo olla mukana tekemässä taidetta. Meillä on myös valtion rakentamisessa kohteita, joitten mittakaava yksinkertaisesti on sen kokoinen, että se tapa, miten tällä hetkellä valtion omia hankintoja resursoidaan, ei kykene vastaamaan sitä tarvetta, mikä niihin kohteisiin liittyy. Koko tämä asetelma on sen luonteinen, että ennen pitkää valtion tulisikin miettiä, mitä tarkoittaa prosenttiperiaate valtion omassa toiminnassa ja mitä se tarkoittaa valtion oman rakentamisen näkökulmasta. Tämä kysymys tulee sitä akuutimmaksi, mitä hankalampaan tilanteeseen meidän veikkausvoittovarojen tilanne tässä yhteiskunnassa ajautuu. Ja nyt kun meillä on käsitys siitä, että vuosi 2022 on rahoituspuoleltaan joka tapauksessa eriluonteinen, niin meillä alkaa olla kohta kiire miettiä sitä tapaa, millä me pystymme turvaamaan valtion oman rakentamisen taidehankinnat ja prosenttiperiaatteen.

Tässä viimeisenä on se konkreettinen ehdotus, jota itse olisin kannattamassa ja kannustamassa jatkoharkintaan. Eli samalla tavalla kuin eduskunta tekee päätöksiä valtion rakentamisen rahoittamisesta, sen tulisi samassa yhteydessä ottaa huomioon myös investointivaroja se, millä tavalla taidetta kyetään turvaamaan näihin kohteisiin.

Hyppäsin nämä kolme kuvaa yli tällaisena nopeana kuvasarjana, kolme tuoretta esimerkkiä: Teija ja Pekka Isorättyä tekemässä valtion taideteostoimikunnan tilausteosta Lappeenrannan poliisitalon edustalle: muikkuparvi odottamassa kuljetustaan kohti

Lappeenrantaa ja kevään kalenteriin tuleva julkistamistilaisuus. Kuvataideakatemia uudisrakennus Sörnäisten rantatiellä, jonka siilon huipulle Benjamin Orlowin suunnittelema massiivinen, varsin röyhkeä veistos, joka tulee luomaan tunnelmaa koko kortteliin ja koko kiinteistön edustalle, vielä odottaa varsinaista toteuttamispäätöstään, mutta on tuoreen kilpailun voittajateos. Ja kolmantena esimerkkinä mediataideteosesimerkki, joka on julkistettu syksyllä Lappeenrannan oikeustalossa: Juhana Moisanderin tekemä mediataideteos, joka lähtee käyntiin aina pimeän tullen oikeustalon fasadiin paikkaan, josta yleisöllä on hyvä näkyvyys kohti oikeustaloa.

Tässä puheenvuoroni ja alustukseni, ja minäpä nyt otan jaon pois ja siirrän puheenvuoron eteenpäin.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Kiitos, Henri Terho. – Tässä tuli mieleen semmoinen, en malta olla sanomatta, että on hienoa, että arkkitehtuuripoliittisessa ohjelmassa – josta Arkadia-seuralla olikin ennen koronaa tällainen seminaari – on otettu prosenttiperiaate huomioon. Sitä en itse asiassa ole tiennyt. Toivoisin, että voitaisiin tehdä kuvataidepoliittinen ohjelma myöskin aika nopeasti, ja silloinhan siinä sitten voisi miettiä tätä prosenttiperiaatetta ja valtion roolia myöskin siinä. – Mutta jotten minä nyt tässä kommentoisi, niin kun on kutsuttu, pyydän nytten professori Villu Jaanisoota sitten seuraavaksi kommentoimaan. Ole hyvä.

Professori Villu Jaanisoo, Kuvataideakatemia:

Kiitos. – Siis minun pitäisi Henrin puhetta nyt kommentoida, eikö niin?

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Kyllä, joo, näin on.

Professori Villu Jaanisoo, Kuvataideakatemia:

Niin, mutta se oli niin selvä, ja siitä ei voi kuin olla samaa mieltä oikeastaan. Just odotin, mitä sieltä tulee. Siinä oli muutamia kohtia tai muutamia asioita, mitkä panivat minua ajattelemaan. Yksi oli se, että taide ikään kuin parantaisi alueen laatua. Tuli vain mieleen, että se ei minun mielestäni aina ole näin, vaan sen koko alueen suunnittelun pitäisi olla sellainen, että sinne kannattaa laittaa taidetta. Että julkinen taide ei välttämättä ole se sairaanhoitaja, niin että kun se tuodaan sinne, yhtäkkiä paranee se kuva. Se voi tuoda esiin sen alueen epäkohdat myöskin. Että siinä on se arkkitehtuuri ja sitten se alue, mikä jää sen teoksen ja arkkitehtuurin väliin, kuuluuko se sitten puutarhurille tai kenelle. Että jotenkin niitä asioita pitäisi viedä eteenpäin yhdessä ja mieluiten niin, että se taiteilija olisi siinä mukana jo silloin kun suunnitellaan. Silloin mielestäni ne tulokset voisivat olla paremmat. Että se tilanne, jossa se talo esimerkiksi on valmiina – sitäkin olen nähnyt – ja arkkitehti jättää tyhjän seinän ikkunarivin viereen ja sitten taiteilija sijoittaa siihen seinälle teoksen, mikä välttämättä ehkä ei parannakaan... Mutta ehkä sellainen yhdessä suunnittelemisen ja mahdollisimman aikaisessa vaiheessa taiteilijan mukaan ottaminen voisi antaa parempia tuloksia.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Ovatko nämä niin kuin toisensa pois sulkevia, eivätkö nämä voisi molemmat olla hankkeissa mukana?

Professori Villu Jaanisoo, Kuvataideakatemia:

Joo, siis mitä enemmän eri tapoja, sen parempi tietenkin. Tietenkään eivät ole pois sulkevia. Se vain tuli mieleen tuosta. Tietenkin me kaikki toivomme, että valtiokin alkaisi prosenttiperiaatetta käyttämään omissa rakennuksissaan.

Mietin vain vielä, että mitä tästä sitten lisäisin... Ehkä siirrän seuraavalle ja mietin lisää. Palaan sitten.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Joo, juuri näin, me voimme aivan hyvin sitten käydä pienen keskustelun teidän kolmen kesken. Elikkä tuota nyt sitten seuraavana olisi valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Johannes Koskinen, ole hyvä, ja sen jälkeen todellakin voidaan vielä sitten palata teidän kolmen keskusteluunkin. – Ole hyvä.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Johannes Koskinen:

Kiitoksia. – Voin aloittaa samalla kuin Jaanisoo, että tuo alustus oli aika tyhjentävä, minkälaisia kehitystrendejä siinä on ja mitä on tehty. Eduskuntahan sikäli on osallistunut tähän, että kuusi vuotta on ollut tämä ohjausryhmä toiminnassa. Ministeri Viitanen aikoinaan käynnisti sen 2014, ja sitten tätä määrärahaa, tätä niin sanottua jakovaraa, on eduskunnan toimesta useampana vuonna osoitettu tähän tarkoitukseen, ja Taiteen edistämiskeskus on tehnyt myöskin tätä koordinointityötä, ja sillä lailla tämä on saanut ikään kuin vaikuttavuutta ja laajuutta. Tuo luku on lohduttava, ja minullakin oli tuo tieto, että niitä on yli 80 kaupunkia tai kuntaa mukana, ja juuri tämä, että ovat suorastaan järjestään kaikki isoimmat kaupungit mukana, oli hyvä tieto, että tavallaan väestöstä ja rakentamisesta isompi osa on ainakin nimellisesti tämän periaatteen piirissä. Nyt varmaan se keskeinen tehtävä on saada tämmöinen valtavirtaistaminen aikaseksi, että ne eivät ole yksittäisiä kohteita, joissa se toteutuu, vaan että olisi sitten säännönmukaisuutta.

Myöskin tämä, mitä äsken korostettiin, että olisi yhteyttä kaupunkisuunnitteluun ja kaavoitukseen ja arkkitehtisuunnitteluun aikaisessa vaiheessa: Näkisin mielelläni, että ei pelkästään puhuttaisi taiteesta näissä uusissa esimerkiksi asuntoalueissa tai rakennuksissa, vaan laajemminkin tämmöisestä omaleimaisuuden kehittämisestä. Silloinhan se liittyy suoraan arkkitehtuuriin, miten tehdään viihtyisämpää ja myöskin erottuvampaa ja inhimillisempää tämmöisestä rakennuksesta tai alueesta. Siinä mielessä oli hyvin positiivinen tämä uutinen, että se on arkkitehtuuriohjelmassa mukana, ja sitä kautta voisi saada hyvinkin nopeasti sitten tämmöistä laajempaa vaikuttavuutta. Aiemminhan tämä on ollut hyvin sporadinomaista just erikoisissa rakennuskohteissa, esimerkiksi Eduskuntatalohan on tyypillinen, että täällä oli 20-luvulla annettu

arkkitehdille valtuudet ja toimeksianto tilata taideteoksia, ja silloisilta eturivin taiteilijoilta on reliefejä ja koristeita ja puusepäntöitä ja niin edelleen, ja näinhän on tapahtunut monien tällaisten valtion isojen, erillisten rakennushankkeiden osalta. Mutta sitten siinä, miten tämä saataisiin valtavirtaistettua myös valtion ja julkishallinnon puolella, on tekemistä.

Senaatin osalta tuossa oli esimerkkinä se, että siellä saisi eduskunnan päätöksin sitten lisättyä prosenttiperiaatteen uusiin rakennushankkeisiin. Tavallaan eduskunnan päätösvaltaan asti tulevien rakennushankkeiden listahan on pienentynyt, ja entistä isompi osa menee siellä erilaisilla malleilla Senaatin taikka eri viranomaisten päätöksillä, ja näitä ikään kuin erillislueiteloituja kohteita, joissa tämä malli toteutuisi, on suhteellisen vähän, mutta varmaan olisi hyvä, että siellä se voitaisiin aloittaa ja sitten muuntamisella ohjeistuksilla hoitaa, että siitä tulisi käytäntö myös sitten muussa rakentamisessa kuin näissä yksilöidyissä kohteissa.

Nämä olisivat nyt minun nähdäkseni tämmöisiä kehittämislinjoja, että toisaalta saadaan näistä hyvistä esimerkeistä valtavirtaistettua käytäntöjä kunnissa ja valtiohallinnossa, ja sitten tämä monipuolistaminen, että ei ole tavallaan yksittäisistä taideteoksista tai ympäristötaideteoksista kysymys vaan että se olisi osa sitä hyvää kaupunkirakentamissuunnittelua, että semmoisen omaleimaisen ja inhimillisen ympäristön rakentamisen osana olisi taiteen huomioon ottaminen. – Kiitoksia.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Kiitos. Joo, hyviä kommentteja. – Yksi osa tietysti on taide maankäytössä, se voisi olla osana vaikka siltojakin ja niin edelleen. Sehän tuo myöskin jotakin lisää. – Olisiko nytten Henri Terholla tai Villu Jaanisolla jotakin tähän lisättävää vielä? – Aha, Henri Terho, ole hyvä.

Erityisasiantuntija Henri Terho, Taiteen edistämiskeskus:

Joo, kiitoksia molemmille kommenteista. Molemmat olette niin oikeassa kuin olla voi.

Eli Villulle: Tämä kysymys laadustahan tavallaan myös liittyy siihen, mitä me ymmärrämme laadulla, millä tavalla ajattelemme, mitä se laatu tarkoittaa, ja kyllähän se on tietysti lähtökohta, että laatu tarkoittaa myös suunnittelussa tehtävää yhteistyötä, niin että asioita ei suunnitella erikseen vaan suunnitellaan ympäristöä yhdessä, ja sehän on aina usean eri ammattikunnan yhteispeliä, mistä silloin on kyse, jotta ne palikat asettuvat kohdilleen ja tehdään toinen toisistaan tietäen, niin että se lopputulos on kokonaisuus. Se on tietysti aivan ydinasia.

Ja Johannes Koskisen puheenvuoroon muutamakin kommentti:

Eli idea siitä prosenttiperiaatteen noudattamisen säännönmukaisuudesta tai tavallaan järjestelmällisyydestä on ehkä juuri sellainen asia, mikä piilee sen kaavion näyttämän sinänsä ihan hyvän prosenttiluvun 27 prosenttia takana. Meillä on liian paljon esimerkkejä siitä, että kaupungissa on kyllä tehty periaatepäätös prosenttiperiaatteen

noudattamisesta mutta ei oikein muisteta, miten se asia menikään, ja kun tulee se tapaus ja kohde vastaan, niin aika monta kertaa joudutaan vähän miettimään uudestaan, että hei, mikä tämä asia olikaan ja miten tämä pitikään hoitaa. Usein se johtaa ehkä vähän sellaiseen, että keksitään pyörää uudestaan paikoissa, missä ei välttämättä sitä tarvitsisi keksiä uudestaan.

Mutta näihin investointimäärärahoihin ja Senaatin rooliin tässä tekisi mieli kyllä se sanoa terveisinä, että kun tällä hetkellä senaatin rahoituksen logiikka menee sillä tavalla, että eduskunta tekee päätöksen investointivaltuudesta, mikä Senaatille osoitetaan, niin sehän kohdistuu Senaatin kiinteistöjen rakentamiseen ylipäänsä ja yleisesti. Se ei kohdistu tiettyihin kiinteistöihin siellä Senaatin työlistalla. Minun haaveeni oikeastaan onkin tässä sen tyyppinen, että samalla kun tehdään tämä yleinen investointivaltuutus, jonka sisällä Senaatti voi toimia, niin se olisi se mittakaava, missä valtio mieltäisi myös yleisesti sitä ikään kuin taideinvestointivaltuutusta, joka voisi olla Valtion taideteostoimikunnan toiminnan perustana. Silloin se toimisi sen prosenttiperiaatteen linjan mukaisesti, joka tässä ehkä voitaisiin rakentaa. Tämä on tavallaan se asetelma, mitä tässä olen itse varovasti uskaltanut hahmotella.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Kiitos. – Eliikkä tarvitaan tällaisia hyvin toimivia käytänteitä, niin sitten saadaan asiat rullaamaan, sekä ehkä kunnissa että myös valtiolla. – Oliko Villu Jaanisoolle tähän vielä jotakin?

Professori Villu Jaanisoo, Kuvataideakatemia:

Ei tähän, olemme samaa mieltä varmaan kaikki. Harvinaisen yksimielinen porukka.

Se oli kiinnostava tämä, Johannes Koskinen sen sanoi, inhimillinen ympäristö. Tämä nyt ei liity suoranaisesti siihen, miten prosenttiperiaatetta voisi paremmin ajaa eteenpäin, mutta ajattelin sitä, että julkinen taide on niin kuin ihmeellisen voimakas, siis melkein voi sanoa, että sillä ei ole vertaista. Se parhaimmillaan saattaa... Ainakin minusta tuntuu, että se ylittää kaikki muut taiteen muodot. Ja siihen liittyy se ihmisen osuus, että sitä on hankala miettiä ilman sitä katsojaa tai sitä ihmistä, kuka liikkuu siellä teoksessa. Miten hän kokee, mitä hän näkee ensimmäiseksi, ja sitten jos se teos on sellainen, mikä houkuttelee, että katsoja tulee lähemmäksi, niin mitä hän katsoo seuraavaksi. Eliikkä se liike on mielestäni tosi oleellinen asia, ihmisten liike ja sen teoksen oma liike, mikä on siinä teoksessa. Sitä halusin vain kertoa. Että se on melkein niin kuin joku koreografia, miten pystyy suunnittelemaan sen ihmisen liikkeen ja sen teoksen niin kuin semmoisen yhteisen... Ja ne ihmiset siis, ketkä kokevat, antavat sen merkityksen sille teokselle. Eliikkä se julkinen teos ei kuulu oikeastaan kenellekään muulle kuin niille katsojille. Joo, sitä halusin vain sanoa. Se nyt ei liity siihen prosenttiperiaatteeseen. Tuli siitä inhimillisestä ympäristöstä mieleen.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Tämä oli minusta loistava puheenvuoro kollegalta, elikkä minäkin hakisin sitä taiteilijoitten kykyä luoda tällaisia teoksia, koskettavia teoksia. Voitaisiin uskaltaa myös julkisessa taiteessa antaa niitten teosten koskettaa, olivat ne sitten mitä tahansa mediaa tietenkin. Tietysti se on vaikeata, kun se on julkisessa tilassa, mutta kuitenkin voitaisiin olla rohkeita siinä tilaamisessa, niin rohkeita kuin nyt siis voi olla. Minä ymmärrän, että julkisessa tilassa on tietyt periaatteet, mutta siinä olisi sellaista ammattitaitoa, mitä taiteilijat voivat tuoda – no, toki, totta kai, arkkitehditkin. Joskus minä vähän pelkään sitä, että kun taide integroituu rakennuksiin, niin siinä on omat sellaiset vaaran paikkansa, mitkä minä yritin tuossa alkupuheenvuorossani vähän tuoda esille, elikkä se, ettei siitä taiteesta tulisi hajutonta ja mautonta. En tiedä, tarkoittiko, Villu, nyt just sitä, mutta ehkä vähän vein nyt tähän suuntaan, että se saa myös koskettaa. Oliko näin, ymmärsinkö oikein?

Professori Villu Jaanisoo, Kuvataideakatemia:

Joo, niin voidaan ajatella. Joo, koskettaa, tai mietin just sitä, kenelle se teos kuuluu, sitä, että ne merkitykset minun mielestäni voivat myös muuttua ajassa. Joissain eurooppalaisissa kaupungeissa, missä on 1900-luvulta isoja ratsastajapatsaita, mitkä ihmiset täydellisesti ignoroivat, ja eivät pelkästään ihmiset vaan koko kaupunki. Jotenkin se on minusta aina kauhean kiehtovaa, että sinä näet sen, että kukaan ei oikeastaan näe niitä, että ne ovat muuttuneet täysin abstrakteiksi, mutta ne ovat silti olemassa sellaisina objekteina, mitkä ohjaavat ihmisten liikettä. No, Suomessa nyt tietysti on yksi ratsastajapatsas, en osaa sanoa, ignoroidaanko sitä tai miten siihen suhtaudutaan. Mutta niitten merkitys ja vaikuttavuus muuttuvat ajassa, ja minun mielestäni sekin on ihan oikein, eli niille voi antaa uutta tarkoitusta.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Kyllä, joo, tämä on hyvä puheenvuoro. Näinhän siinä käy ja näin on käynyt. Sitten tietysti ikävimmillään joskus niitä myös poistetaan, mikä sekin on viime aikoina nähty, mutta siihen nyt emme tietenkään pyri.

No, kello kulkee sen verran, että voidaan sitten ihan lopussa pikkusen aikaa, mutta jos ei ole muuta tästä, niin siirrytäänkö sitten eteenpäin ohjelmassa. – Sitten olisi tällainen kuin tilaajan vastuu ympäristöstä. Toimittaja Jonni Roos, ole hyvä.

Toimittaja Jonni Roos, Yleisradio:

No niin, hyvää iltapäivää, puheenjohtaja, keskustelijat ja arvoisat kuulijat. Terveisiä Hämeenlinnasta meidän olohuoneestamme. Minulla aiheena olisi mieluumminkin oikeastaan, sen sijaan, mitä sanoit, taideteosten tilaamiseen liittyvät eettiset vastuut. Minä nimittäin havaitsin tätä asiaa miettiessäni, että taidehankkeiden läpivientiin on olemassa monenlaisia opaskirjoja, ja ainakaan minä en kuitenkaan ole koskaan nähnyt selkeästi kirjattuja eettisiä ohjeita julkisen taiteen tilaajalle. Eli on olemassa eettisiä linjauksia taiteilijalle, joka tekee julkisia teoksia, ja on olemassa eettisiä linjauksia esimerkiksi taidetta esitteleville tahoille, kuten museoille, mutta onko olemassa toimivat

eettiset linjaukset julkisen taideteoksen tilaajalle? Siitä minulla ei ole tietoa, mutta jos jollakulla teistä on, niin pyydän kertomaan sitten tuonnempana tässä keskustelussa. Mutta jos on niin, että tällaista helposti saatavilla olevaa eettistä ohjeistusta ei ole, niin sellainen olisi syytä tehdä, ja oma puheenvuoroni on alustava ja ehkä vähän vaatimatonkin keskustelun aloitus siihen suuntaan.

Minkä takia eettiset linjaukset olisivat tässä asiassa tarpeen? Sanoisin, että siksi, että ilman niitä monet hankkeet toteutuvat huomattavasti huonommin kuin ne voisivat toteutua. Toimittajan työssä minä kuulen jatkuvasti erilaisia kauhukertomuksia siitä, millä tavoin julkisten teosten hankinnat ovat voineet mennä pieleen pienissä asioissa tai isommissa asioissa. Monesti ongelmat olisivat olleet vältettävissä, jos tilaajalla olisi esimerkiksi vähän parempaa hankintaosaamista tai käsitystä siitä, mitä taide ylipäänsä on. [Katkos äänitteessä] ...eri osapuolet julkisten teosten hankkeissa sitoutuisivat.

Nyt jos ajatellaan... [Katkos äänitteessä] ...tai sen ilmeisimmästä. Tilaajalla on selvästikin eettinen vastuu teosta itseään kohtaan. Ei ole syytä tilata teosta, joka on huono, eli tilaajan eettinen vastuu teosta kohtaan olisi sitä, että tilaajan tulee kaikin tavoin omalta osaltaan edesauttaa mahdollisimman onnistuneen teoksen syntymistä. Ja se tarkoittaa kunnollisia, eettisesti kestäviä hankintaprosesseja, jotka perustuvat hyvään hankintaosaamiseen ja hyviin käytäntöihin. Mitä olen kuullut, niin muissa kuin tällaisissa isommissa hankkeissa usein juuri tämä hankintaosaaminen ilmeisesti mättää.

Tilaajalla on minun nähdäkseni myös eettinen vastuu suhteessa taiteilijaan. Tilaustyön tulee olla reilua taiteilijalle. Taiteilijan pitää saada asiallinen korvaus siitä. Taiteilija on oikeutettu tällaiseen johdonmukaiseen prosessiin, jossa teos tuotetaan, eli se ei voi poukkoilla. Tilaajan tehtävänä on tukea sitä taiteilijan visiota, ei muuttaa sitä väkivaltaisesti joksikin toiseksi, ja vaikka oltaisiin asioista jossakin kohtaa eri mieltä, niin tilaajan pitäisi osata kunnioittaa taiteilijan taiteellista itsemääräysvaltaa. Hyvä olisi tällainen arvostava vastavuoroinen vuorovaikutus, jossa ei tavallaan anneta sitä työtä ylhäältä alaspäin vaan käydään vuoropuhelua. Jos se hanke on isompi kuin tämä yksi teos – useinhan nämä voivat olla valtavia kokonaisuuksia – niin tilaaja tekisi nähdäkseni hyvin, jos tilaaja osallistaisi tämän taiteilijan siihen hankkeeseen laajemminkin. Sitten kun se teos on valmis, niin hän tukee sen teoksen ja taiteilijan yleisösuhdetta sillä lailla, että tilaaja ikään kuin esittelee ja tarjoaa kontekstia sille teokselle, ei niin, että vain asetetaan teos jonnekin ja unohdetaan, että tuollakin on tuommoinen tötterö, vaan että se taiteilija esitellään, johdatellaan kohteen käyttäjien tietoisuuteen.

Nämä kaikki viimeiset tässä ovat nyt olleet tällaisia tavallaan taiteilijaan suhteessa olevia asioita – varmasti olen niissä jonkun asian, jonkun näkökulman unohtanut. Jos jossain ryhdyttäisiin nyt laatimaan eettisiä ohjeita, niin varmasti taiteilijoilla ja taiteilijajärjestöillä olisi tähän paljon sanottavaa.

Sitten minä ajattelin, että tilaajalla on myös eettinen vastuu yhteiskunnalle. Sehän on tietenkin eettistä vastuuta julkisten varojen käytöstä, siksi tämä teoksen on oltava taiteellisesti perusteltu, sen on oltava korkealaatuista taidetta, jota vähintään alan ammattilaiset pitävät korkeatasoisena taiteena. Jos on teos, joka on tarkoitettu

pysyväksi, sen on kestävä aikaa: sitä pitää voida katsoa lapsena, ja myöhemmin saman ihmisen pitää voida palata siihen vanhuksena ja yhä uudelleen kokea siinä merkityksiä. Mutta tilaajalla on myös eettistä vastuuta sen teoksen vaikutuspiiriin kuuluville ihmisille. Yksi näkökulma siihen on, että julkinen taideteos koskettaa todella monen ihmisen elämää ja sen vaikutus tulee useimmissa tapauksissa olemaan pitkäkestoinen. Minä luin jostain joskus, että jos mopoilija, jolla on rikkiäinen pakoputki, ajaa yöllä Pariisin kaupungin laidalta toiselle, hän saattaa sen matkan aikana herättää unesta 200 000 pariisilaista. Vastaavasti, jos esimerkiksi Helsingin Kallioon tehdään koko seinän kokoinen seinämaalaukset, sitä joutuvat sadattuhannet ihmiset ohi kulkiessaan katsomaan. Ja nyt huomauttaisin, että kiinnitän tässä huomiota eri asiaan kuin taiteelliseen laatuun. Voidaan kuvitella taiteellisesti ihan laadukas teos, joka silti voisi olla kielteisellä tavalla vaikuttava kaupunkiympäristössä.

No, sitten on myös tällaista eettistä vastuuta suhteessa sen tilan käyttäjiin, niihin ihmisiin, jotka käyttävät eniten sitä ympäristöä. Miten tämä julkinen teos vaikuttaa siihen ympäristön koettuun laatuun? Jos esimerkiksi teoksen aihe on sellainen, mitä ei haluaisi ajatella koko ajan – tässä on nyt ihan fiktiivinen esimerkki, että no, kuolema tai vakava sairaus on ihan pätevä aihe taideteokselle ja taiteellisesti perusteltu, mutta toisaalta ei joku, joka työskentelee vaikka jossakin pisteessä, välttämättä halua ajatella tätä asiaa koko ajan. Tai sitten jos ajatellaan arvoja ja identiteettejä, niin esimerkiksi ihmisillä, jotka altistuvat eniten jollekin teokselle, voi olla jaettuja arvoja tai paikallisidentiteettiä. Miten tämä teos suhteutuu näihin? Monet näistä asioista ovat taiteilijan ratkaistavissa, mutta tilaajalla on myös merkittävä rooli, ja jos tehdään tilaajia koskevat eettiset ohjeet, niin tällaisia asioita niissä voisi olla.

Sitten on mahdollista, että pitäisi pohtia sitä vastuuta, joka tilaajalla voisi olla rahoittavia tahoja kohtaan siinä tapauksessa, että se ei itse rahoita esimerkiksi tämän teoksen ylläpitoa. Ovatko materiaalit kestäviä? Aiheuttavatko ne ongelmia? Nyt esimerkiksi tämä minun mielestäni vastuuton muraalimaalausbuumi täyttää Suomen kaupunkien seiniä taiteellisesti aika kyseenalaisilla seinämaalauksilla, jotka menevät normaalien julkisten taideteosten hankintakäytäntöjen ohi. Sitten ne on usein tehty teknisesti huonolaatuisilla maaleilla, ja tämä on käännetty siinä jopa tällaiseksi myönteiseksi myyntivaltiksi: sanotaan, että nämähän ovat vain tällaisia tilapäisiä teoksia, että ei se nyt haittaa, jos niistä ei tykkää, se on seinässä vähän aikaa. Mutta nythän kuitenkin voi olla esimerkiksi niin, että jos tämä seinä on ennestään maalattu kivitaloihin sopivalla perinteisellä kalkkimaalauksella, joka vanhenee kauniisti ja on ekologinen ja muutenkin perinnemielessä hyvin kestävä ja kaunis ratkaisu, niin jos sen päälle maalataan toisentyyppisillä maaleilla, kalkkimaaliin ei voi palata ilman, että koko seinän rappaus uusitaan. Tämä on tällainen pieni esimerkki tavallaan asiasta, jota ei tietenkään tulla ajatelleeksi silloin, kun halutaan vain nopeasti ja halvalla seinään joku iso kiva kuva.

Voiko teos aiheuttaa kohtuuttomia kustannuksia? Tästäkin on kokemuksia, ja itse asiassa ihan hyvilläkin käytännöillä hankittujen teosten kohdalla. Esimerkiksi kuvanveistäjä Pekka Jylhän Kekkos-monumentti tuossa Finlandia-talon vieressä: en tiedä, muistettiinko silloin kun sitä hankittiin, ajatella sitä, että jos siinä on tällainen

avovesiallas ympäri vuoden, mitä sen auki pitäminen maksaa vuosien varrella. Tai sitten on tällaisia mediataideteoksia, joissa on digitaalista tekniikkaa, jonka ylläpitokustannukset voivat olla niin suuria, että joitakin tällaisia teoksia on jouduttu poistamaan, koska se ylläpito on liian kallista.

Selvästi on myös eettistä vastuuta ekologisesta kestävyydestä. Se on ilmeistä, siihen en nyt tässä mene tarkemmin.

Puhuisin enemmän tällaisesta vastuusta suhteessa taiteen ekosysteemiin. Aina kun me olemme tekemisissä taiteen kanssa, on hyvä omaksua tällainen ekosysteeminen ajattelu: jokainen teos on osa ekosysteemiä, jokainen taiteilija on osa ekosysteemiä. Tähän ekosysteemiin kuuluu taiteen historia, siihen kuuluvat sen tekniikat, siihen kuuluvat taiteilijoiden kannalta tärkeät verkostot, taidekoulut, galleriat, museot henkilökuntineen, mediat, jotka käsittelevät taidetta, taideyleisöt. Mutta tähän ekosysteemiin kuuluvat näiden lisäksi myös kaikki ne käytännöt, joilla me esitämme taidetta, millä me ostamme taidetta, millä me myymme tai tilaamme taidetta. Tuossa aikaisemminkin esimerkiksi Villu puhui taiteen merkityksestä, niin taide saa merkityksensä tietenkin siitä teoksesta ja taiteilijan taustoista ja tämmöisestä, mutta se saa osittain merkityksensä tämän ekosysteemin kautta. Joku nimetön teos, josta me emme tiedä, kuka se on tehnyt, mistä se on tullut, millä tekniikalla se on tehty, missä se on myyty ja mikä sen tausta on – se on helposti aika merkityksetön teos. Eli jos ostetaan villeiltä tekijöiltä villejä teoksia julkiseen tilaan villeillä käytännöillä, saadaan helposti taidetta – tai taidetta ja taidetta – saadaan lopputulos, joka on lopulta jollakin tapaa merkityksetön, koska tämä merkitystä antava taustalla oleva ekosysteemi puuttuu. Ja se ei silloin ole julkista taidetta, vaan se on julkista koristelua, merkityksetöntä sellaista.

Niinpä sitten meillä on eettinen vastuu suhteessa taiteeseen sinänsä, eli julkiset teokset rakentavat käsitystä siitä, mikä on hyvää ja säilyttämisen arvoista taidetta. Jos tuosta noin vain tilataan koko joukko puolivillaisia teoksia, se on paitsi noloa, se on myös karhunpalvelus taiteelle ja taidehistorialle. Siksi esimerkiksi taidekilpailut tai muut, esimerkiksi Suomen Taiteilijaseuran suosittamat teosten hankintakäytännöt on rakennettu niin, että niissä myös taiteellisesta laadusta saadaan jonkinlainen tae, on taiteilijajäseniä toimikunnissa ja raadeissa. Eli siinä kohtaa ei kannata oikaista.

Tässä on minun suorasanaisten ehdotukseni: on laadittava eettiset ohjeet julkisen taiteen tilaamiselle, ja niiden ohjeiden tulee löytyä heti ensimmäisellä googlauksella. Heitänkin tässä asiassa pallon niille eri tahoille, jotka kokevat, että tällaisesta olisi hyötyä.

Nyt, jos on aivan minuutti aikaa, niin sanoisin vielä pienen esimerkin siitä, miten kauaskantoista julkinen taide voi olla, sattumaltakin jopa. Silloin kun Rooma paloi vuonna 64 – siis ei 1964 vaan vuonna 64 – keisari Nero rakennutti itselleen ja kavereilleen ökypalatsin, johon hän kaiken muun arvokkaan ohessa maalautti freskoja. Vaikka kyse oli tällaisen puolivallattoman keisarin biletyspalatsista, työn teki vakavahenkinen taiteilija nimeltä Famulus, josta kerrotaan, että hän maalasi palatsin seiniä arvokkain elein toogaan pukeutuneena. Jos tiedätte, mitä freskon maalaaminen

on, niin tooga on erittäin epätodennäköinen asustevalinta. Myöhemmille keisareille tämä palatsi kuitenkin näyttäytyi pelkkänä ökykartanona, joten sen päälle rakennettiin aika pian pari kylpylää, ja koko rakennus hautautui maan alle. Mutta 1 400 vuotta myöhemmin nämä palatsin jäänteet löytyivät sattumalta maan alta, ja tuli pieni sensaatio, että siellä palatsissa olikin tehty aivan valtavan upeita seinämaalauksia. Niinpä esimerkiksi renessanssin tunnetuimmat taiteilijanerot Rafael ja Michelangelo laskeutuivat sinne maanalaiseen luolaan köysien varassa katsomaan maalauksia, jotka heidän varmaankin täytyi valaista soihtuilla, maalauksia, jotka tämä Famulus oli tehnyt 1 400 vuotta aikaisemmin. Näiden maalausten näkemisellä oli vaikutusta heidän omaan työhönsä, niin että esimerkiksi Rafael siteerasi näitä maalauksia freskoissa, joita hän itse teki Vatikaaniin. Nyt tietysti meidän aikamme näkökulmasta on niin, että sekä Rafael että Michelangelo ovat paljon kuuluisampia kuin Famulus, mutta heidän työnsä rakentui sille esimerkille, jonka Famuluksen maalaukset heille antoivat.

Eli jos tällä tarinalla on joku opetus, niin se on ehkä se, että vaikka keisari Nero tuskin oli julkisen taiteen hankkijana niitä kaikkein eettisimpiä, niin hänen valintojensa vaikutukset ovat tunnistettavissa vielä tänä päivänä, ja lienee hyvää onnea, että tämä vaikutus on myöskin ainakin näiden freskojen osalta ollut myönteinen. – Kiitoksia.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Kiitos, Jonni. – Tästä en malta olla sanomatta, että ei unohdeta kuvataiteilijoita ja kuvataiteilijoitten osaamista. Siinä, että ei unohdeta kuvataiteilijoita, on yksi eettinen perusta, ei sivuuteta ammattilaisia. Nyttten sitten kello kulkee, minun ikävä kyllä pitää se muistaa, ja sitten olisi tähän kommenttipuheenvuoro taiteilija Heidi Hänniseltä. – Ole hyvä.

Taiteilija Heidi Hänninen:

Tervehdys! Kuuluuhan sinne?

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Kyllä kuuluu.

Taiteilija Heidi Hänninen:

Oli kauhean kiinnostavaa kuunnella tuota Jonnin puheenvuoroa – ihan hirveästi tärkeää asiaa, niin hirveästi, että eihän siitä voi kuin osaa kommentoida. Mutta olen ihan samaa mieltä siitä, että ne eettiset pelisäännöt kyllä tarvitaan. Siitä jäi myös tietyllä lailla ristiriitainen olo. Minä olen itse nyt kymmenen vuotta tehnyt julkista taidetta, seinämaalauksia, enemmän tai vähemmän anarkistisestikin, tai anarkistisilla periaatteilla, ja hyvin laidasta laitaan itse asiassa – monenlaisissa prosesseissa olen saanut olla mukana. Ja minä itse koen, että tämä työ on jatkuvasti täynnä ristiriitoja just siitä, kenen ehdoilla asioita tehdään, kenen ehdoilla niitä teoksia tehdään. Olen ollut myös tosi huolestunut tästä muraalibuumista, seinämaalausbuumista, niin kuin yleisesti ottaen, vaikka itse olen tavallaan skenessä mukana, tai olen kyllä. Ja minä mietin sitä

ekosysteemiä. Näkisin, että itse asiassa kuitenkin kaikista tärkein ekosysteemi, mikä siellä julkisessa tilassa on, on just se sosiaalinen ekosysteemi. Toki sitä paikan laatua voi parantaa myös esteettisistä lähtökohdista, ja pitäisi aina ottaa huomioon ne esteettiset raamit, mitkä siellä tilassa on, mutta sitten kuitenkin loppujen lopuksi, niin kuin Villukin sanoi, se teos on tavallaan merkityksetön, elleivät sitten paikan käyttäjät koe sitä teosta omakseen. Ja se on ehkä ollut just se ristiriita, mikä minua itseäni on seurannut, kun olen lähtenyt erilaisiin projekteihin mukaan, koska välillä olen tuntenut itsekin oloni tosi epämiellyttäväksi siitä, että miten ne teokset toteutetaan ja ovatko ne nyt oikeasti siihen paikkaan sopivia, siihen arkkitehtuuriin sopivia. Sen takia, koska se on ollut paikoin epämiellyttävää tai kyseenalaista, olen sitten tykännyt tehdä näitä projekteja silleen omista lähtökohdista.

Ja tilaajan vastuusta haluaisin tuoda esimerkkinä tällaisen oman keissin viime kesältä. Siinä nyt ei ollut varsinaisesti tilaajaa, koska se oli minun hankkeen, halusin tehdä seinämaalauksen tänne Kontulaan, missä nytkin istun ja puhun. Tosiaan halusin tehdä teoksen, ja sitten oli lähinnä etsittävä se seinä, mihin se tehdään. Ja sitten minä ryhdyin yhteistyöhön Symppiksen, Kontulan Symppiksen, kanssa, joka on tällainen mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden päivätoimintakeskus. Se yhteistyö meni tosi hyvin. He eivät olleet siis virallinen tilaaja, mutta he antoivat minulle vapaat kädet, koska se oli ensisijaisesti sosiaalisista lähtökohdista toteutettava teos. Ja sen teoksen tekeminen perustui esimerkiksi sellaiseen asiaan kuin luottamus. Olen asunut täällä viisi vuotta, olen rakentanut sitä luottamussuhdetta ihmisiin, jotka tuossa tilassa ovat. Siellä on paljon esimerkiksi ihan siis asunnottomia ja ihmisiä, joilla ei ole paikkaa, minne mennä, jotka siellä pyörivät, voi olla, että 24 tuntia vuorokaudessa. Että se on ollut todella haastava projekti, ja olen ottanut mukaan me ihmiset, jotka siellä tilassa on, jotka sitä käyttävät. Ja lopputulos on ollut ihan fantastinen. Minulla oli siinä mukana ihmisiä ihan tosi laidasta laitaan, ihan todella kovien huumeiden käyttäjiä, vankilataustaisia ihmisiä. He kaikki kokevat tällä hetkellä sen teoksen omakseen ja yhdessä pitävät huolta tällä hetkellä tämän tilan siisteydestä ja katsovat sen teoksen perään. Eli se ikään kuin otettiin heti omaksi.

Tässä on nyt sellainen kysymyksen paikka, että kun tämä teoshan oli niin kuin riskillä tehty, tämä on tosi rohkeaa ja se on vaatinut kaikilta tahoilta joustavuutta – sekä yhteistyökumppanilta, seinämaalauksen luvan antajalta, että minulta ja sitten myös niiltä ihmisiltä, jotka siihen tekemiseen ovat osallistuneet – niin miten tällainen joustavuus, spontaanius, improvisaatio, joka on kuitenkin tosi tärkeä osa kuvataidetta, saataisiin osaksi sitä julkisen taiteen tekemistä, niin ettei olisi aina niin sellaista väkinäistä ja näennäistä tavallaan sen taiteen rooli tai no, osallistaminen, mikä on nykyään muotisana – minä vieroksun vähän sitäkin, kun kyllähän sen pitäisi lähteä siitä ihmisestä, joka haluaa osallistua, ei niin, että joku väkisin häntä nyt osallistaa. Mutta kyse on siitä, miten saadaan sinne se improvisaatio sekä siihen tekniseen – visuaaliseen, esteettiseen – toteutukseen että siihen sosiaaliseen mahdollistamiseen. Minä kuvataiteilijana pidän tosi tärkeänä sitä, että minulla on vaikutusvaltaa, kun teen sitä teosta. Haluan, että minulla on mahdollisuus muuttaa suunnitelmaani jonkin verran, on

se sitten vähintään 10 prosenttia tai mitä se on. Minulla lähtee sielu siitä työstä, jos minulla ei ole sitä joustavuutta. – Kiitos.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Kiitos. – Joo, minä annan nyt puheenvuoron, kun kello kulkee, suoraan ympäristövaliokunnan varapuheenjohtajalle Tiina Elolle. – Ole hyvä.

Ympäristövaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Tiina Elo:

Kiitoksia. – Ja kiitos tosi inspiroivista alustuksista. Tässä on haastavaa kommentoida ei-taiteilijana, toki taiteen ystävänä, ja kommentoin nyt paitsi kansanedustajana myös kuntapäättäjänä. Olen pitkän linjan kuntapäättäjää Espoossa, ja nyt ehkä, kun tätä etukäteen mietin, pohdin juuri esimerkiksi omaa kotikaupunkiani taiteen hankkijana tai julkisen taiteen hankkijana.

Ja tämä aihe sitten vielä... Oli tosi hyvä alustus tästä eettisyydestä taiteen hankinnassa, julkisen taiteen hankinnassa, ja ehdottomasti olen siis samaa mieltä, että tällaiset eettiset ohjeet olisi hyvä olla. Koetin niitä googlaamalla etsiä, mutta en löytänyt, tavallaan aika vähän semmoista pohdintaa oli, ja tosi hyvin tuli tässä Jonni Roosin pohdinnassa niitä ajatuksia, mitä siinä olisi hyvä ottaa huomioon. Ehkä itse sitten lähdin tätä miettimään paljon myös just silta kannalta, että kun julkisia taidehankintoja tehdään, niin mikä tavallaan se hankkijan vastuu on siinä, että huomioidaan ne erilliset ihmisryhmät, jotka sitä taidetta siinä arjessaan kohtaavat. Koska kuitenkin jotenkin ajattelen, että se julkinen taide on juuri sitä varten, että mahdollisimman laaja ihmisjoukko saa taidetta omaan elämäänsä ja omaan arkeensa, jolloin myös hyvin erilaiset ihmiset sitä näkevät, niin mietin, miten se taide sitten voisi tavoittaa mahdollisimman monenlaisia ihmisiä ja tarjota heille kosketuspintaa. Ja sitten toisaalta kun nykyään vietetään aika paljon aikaa näin virtuaalisesti, niin tuntuu, että sen fyysisen kaupunkitilan rooli itse asiassa vielä korostuu, ja siinä, miten se voi sitä yhteisöllisyyttä rakentaa ja tarjota ja houkutella ihmisiä tulemaan yhteen, taiteella varmasti on tärkeä rooli ja nimenomaan julkisesti hankitulla taiteella.

Sitten tietysti, jos ajatellaan, että me elämme moniarvoisessa ja monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja kaupungissa, juuri sekin on huomioitava siinä julkisen taiteen hankinnassa, miten se tosiaan sitten palvelee mahdollisimman laajasti kaikkia – ollen toki samalla myös taiteilijan lähtökohdasta tehtyä taidetta. Tässä on hyvä käydä just tätä vuoropuhelua sitten siitä, miltä se näyttää taiteilijan näkökulmasta, mutta samalla on just se ajatus, että se on aina niin kuin kannanotto myös, mitä taidetta ja kenelle sitä tehdään, ja se on tietyllä tavalla myös osa tätä eettistä pohdintaa. Ja sitten jos ajattelee taas sitä julkista hankkijapuolta, siinä tietysti on myös tavallaan ne julkisen toiminnan periaatteet, että prosessit ovat avoimia, ne ovat puolueettomia, ne ovat riippumattomia, ne ovat tasa-arvoisia ja ne ovat vastuullisia, kaikki nämä näkökulmat, siinä hankintaprosessissa – juuri näin kuin tuossa alustuksessa hyvin kuvailtiin eri näkökulmista katsottuna. Ja on juuri näin, että koska kyse on julkisten rahojen käytöstä, niin tavallaan silloin on vastuu siitä, mihin niitä käytetään, ja sitten, kun näitä

hankintojakin ajatellaan, yleensä ajatellaan, että kilpailutus on se tapa tehdä tällainen läpinäkyvä hankinta, ja tässä kuitenkin aina tehdään suorahankintaa, jolloin joudutaan sitten miettimään, keitä taiteilijoita tuetaan sitä kautta ja miten ne valinnat tehdään.

Mutta tähän loppuun ehkä sitten ajattelin, kun nyt on tilaisuus ja kun tosiaan Espoossa olen kuntapolitiikassa tähän asiaan törmännyt, nostaa sen, että olen tosi iloinen siitä, että Espoossa on vuosi sitten tehty omat julkisen taiteen periaatteet. Se oli mielestäni hyvä paperi ja hyvä keskustelunavaus. Olin siinä prosessissa, olin kaupunginhallituksen varapuheenjohtaja silloin ja kulttuuritoimen kanssa olin siinä jonkun verran mukana, ja siinä tuli se ajatus, että tavallaan sen paperin tekeminen vaatii kaupunkiorganisaatiossa sitä, että se ei ole pelkästään kulttuuritoimen asia vaan – vähän niin kuin tässä just puhuttiin – se on myös siellä tilapuoella ja se on siellä kaupunkisuunnittelussa. Se vaatii semmoista poikkihallinnollista yhteistyötä siinä julkisessa organisaatiossa sen osalta, miten sitä julkista taidetta sitten hankitaan, mitkä ovat ne periaatteet, miten nyt vaikka Espoo sitten sitä taidetta hankkii ja miten sitä eri puolille saadaan. Tiedän, että se ei ollut ihan yksinkertainen prosessi, mutta se oli tosi hyvä harjoitus, koska se samalla toi sitten näkyväksi myös sen, että ikään kuin tarvitaan sitä poikkihallinnollista yhteistyötä, jotta siinä, kun jotakin sairaalarakennusta tilataan, on se kulttuuritoimen osaaminen mukana pohtimassa sitä, millä tavalla se taide saadaan sinne mukaan. En yksityiskohtia toki tiedä, mutta tiedän sen, että tällaiset tehtiin, ja se on minusta just tärkeää myös sen avoimuuden ja läpinäkyvyyden kannalta, kun näitä tehdään, ja prosenttitaide tietysti hienona periaatteena tässä mukana.

Ja sitten kun tässä viitattiin tähän osallisuuteen, osallistamiseen, niin minusta tärkeä on myös ajatus siitä, että sitä osallisuutta kuitenkin käytetään, hyödynnetään sitä paikallista yhteisöllisyyttä tai alueen identiteettiä, otetaan kaupunkilaisia mukaan valintoihin ja myös sillä tavalla ikään kuin se taide on osa sitä yhteisöä ja se tulee osaksi sitä yhteisöä. Sitä pidän tosi tärkeänä. Ja oli tosi hieno tämä Heidi Hännisen esimerkki siitä, mitä se sitten parhaimmillaan ja siellä ruohonjuuritasolla voi olla, ja se kuulosti juuri siltä, näin uskon, mitä tällä Espoonkin mallilla tavoitellaan. Sitten kuitenkin myös se, että käytetään ammattitaiteilijoita ja näin, on tärkeä periaate.

Sitten vielä nostan tähän loppuun nyt tämän – mihin Jonnikin viittasi vähän niin kuin itsestäänselvyytenä – että pidän myös tärkeänä, että tänä aikana, kun kestävä kehitys ja luonnonvarojen kulutus ovat aivan keskeisiä kysymyksiä meidän tulevaisuuden kannalta, myös julkisissa taidehankinnoissa huomioidaan ympäristö- ja ilmastovaikutukset, kestävä kehityksen näkökulmat. Se on äärimmäisen tärkeää, koska se myös osaltaan sitten vie sitäkin asiaa eteenpäin.

Tällaisia huomioita – näköjään aika meni vähän yli. Mutta tämä on tosi kiinnostava aihe, ja kiitos paljon näistä näkökulmista, mitä tässä sain ammentaa. – Kiitos.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Kiitos. Joo, tässä tuli hyviä ajatuksia. – Meillä on tosiaan kohta aika loppumassa. Ottaisin itse esille tällaisen, että meillä on nämä julkisivulautakunnat ja toisaalta sitten

Suomen Taiteilijaseuran kilpailulainsäädäntö, joka on just uudistettu, ja haluaisin korostaa just tätä ammattitaiteilijoitten osuutta myös siellä tilaajapuolella eli tätä, että käytettäisiin ammattitaiteilijoita, jotka tunnistavat sitä aikaa kestävästä tekemisestä, eli että semmoinen tunnustamisen ja tunnistamisen ongelma ei tulisi tässä asiassa sitä kautta sitten unohdetuksi.

Mutta miten, Arkadia-seuran Suvi Kukkonen, onko meillä nyt aikaa keskustella vai pitääkö meidän jo lopettaa?

Sihteeri Suvi Kukkonen, Arkadia-seura

Kyllä teillä on mahdollisuus lyhyeen keskusteluun vielä, lähetyksen ei tarvitse loppua täsmälleen nytten kuudelta. Ehkä sanoisin, että se ei kauhean pitkä tuokio olisi, mutta vielä voi jonkun pienen yhteisen keskustelun käydä.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Kiva. Siellä ensimmäisenä oli Villu Jaanisoo. – Ole hyvä.

Professori Villu Jaanisoo, Kuvataideakatemia:

Joo, nyt minulla olisi kyllä kommentoitavaa enemmänkin kuin silloin aluksi. Te molemmat, sekä Maija että Jonni Roos, toitte esiin sen, että pitäisi kestää aikaa. Ja tuossa Jonnin puheenvuorossa minun mielestäni se, mitä sinä ehdotit, edusti hyvin perinteistä julkisen taiteen ideaa. Minä itse kaipaaisin myös myös sellaista taidetta, mikä nimenomaan ei kestä aikaa – monenlaisia prosesseja ja monenlaisia töitä pitäisi tilata. Minä en osaa nyt sanoa, mikä se prosentti olisi, kuinka paljon pitäisi olla aikaa kestäviä, kuinka paljon sellaisia, mitkä eivät kestä aikaa, mutta jotenkin odottaisin valistuneita tilaajia, niitä, jotka osaavat myös jakaa sen. Ja ehkä se – ihan niin kuin sinä, Maija, sanoit – että on se taiteilijan puoli siinä toisella puolella, niiden puolella, jotka tilaavat, on kyllä mielestäni hieno idea. Joo, minä etenkin ehdottaisin semmoista monipuolista, että niissä teoksissa olisi sellaisia, jotka eivät kestä aikaa ja joiden on pakko sitten poistua sieltä julkisesta tilasta jossain vaiheessa. Muuten on vaarana se, että täytetään kaupunki teoksilla, mitä kymmenen vuoden päästä ei halua kukaan katsoa – sitten vaan toivoisi, että ne on tehty niin huonoilla maaleilla, että ne ehkä sitten poistuvat itsestään.

Sitten oli jotain, mitä Heidi Hänninen sanoi... Niin, se, että pitäisi olla oikeus muuttaa teosta, ja minä jotenkin siitä voin kyllä ottaa kopin. Myös minun oma tekemiseni on sellaista, että minä niin kuin koen, että olisi paras, kun se teoksen idea syntyisi sellaisessa prosessissa, missä olisi mukana myös se tilaaja, niin että minä niin kuin kasvaton sitä ja keskustelen ja sitten lopulta pääsen siihen tulokseen, mikä tyydyttää siis kaikkia, niin minua itseäni kuin myös siellä, mihin se teos tulee, niitä ihmisiä. Että minulle esimerkiksi sellaiset kilpailut eivät oikeastaan sovikaan kovin hyvin, koska minulle olisi paljon parempi, että se prosessi olisi pitkä ja se ottaisi mukaan sen toisen puolen, sen valistuneen tilaajan.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Kiitoksia. – Sitten oli Henri Terho, ole hyvä.

Erityisasiantuntija Henri Terho, Taiteen edistämiskeskus:

Joo, kiitos. – Tämä on hauska keskustelu: jotain on mielessä, ja sitten joku sanoo jotain, ja mielipide ei vaihdu koskaan, mutta se vaihtuu, mistä on tarkoitus sanoa.

Mutta tässä on nyt todella kiinnostavaa ja tärkeää keskustelua tavallaan siitä ideologisesta perustasta, missä julkisen taiteen osalla liikutaan, ja minä pidin tosi paljon, Jonni, ylipäänsä tästä eettisen linjauksen käsitteestä ja tästä tulokulmasta asiaan. Ja hyvin täydensitte, Heidi ja Tiina, tätä keskustelua, mistä Jonni lähti liikkeelle.

Minulle itselleni ehkä sellainen keskeinen huoli – siis minähän en ole taiteilija, mutta katson kyllä todella monesta näkökulmasta tätä kenttää, mitä tapahtuu ja miten tapahtuu – on siinä, kun minä mietin paljon yhdenvertaisuuden ja monimuotoisuuden kysymyksiä, mitkä liittyvät siihen tapaan, miten tuotetaan sitä julkista tilaa taiteella. Ja meillä on edelleen valtavasti rakenteita, jotka jotenkin väärällä tavalla ehkä homogenisoivat ajatusta siitä, keitä varten sitä taidetta tehdään ja mihin tilanteeseen sitä tehdään, kun siinä tavassa, miten me käytämme julkista tilaa, se vaihteluväli on niin suunnaton. Jokainen ihminen käyttää julkista tilaa eri tavoilla, ja jokainen kohtaa julkisen tilan asiat eri tavoilla. Meidän täytyisi myös tunnistaa julkisen taiteen prosesseissa ne mahdollisuudet kohdata ihmisiä siinä tavassa, miten he käyttävät julkista tilaa. Ja se johtaa oikeastaan siihen sen tyyppiseen keskusteluun, että... Minä en oikein koskaan sano ääneen, mitkä ovat minun suosikkejani julkisista teoksista – se johtaa ongelmiin, jos lähtee liikaa keskustelemaan siitä – mutta minä pidän todella paljon julkisista teoksista, mitkä ovat jotenkin yllätyksiä, jotenkin sellaisia, jotka eivät niin kuin tule päälle, eivät tule minun tyköni pyytämättä, eivät määrää minun ympäristöäni, vaikka minä en ole sitä valinnut, vaan ovat sellaisia, että minä saan itse vähän löytää niitä teoksia, että hei, täällä on tällaista. Tämähän on tärkeää, siis tavallaanhan se sellainen arjen löytämisen riemu on osa sitä tapaa, miten julkista tilaa käytetään. Tämä kaikki on tavallaan sen ydin, että meidän pitää turvata se tietty monikerroksellisuus, mikä liittyy julkiseen taiteeseen julkisessa tilassa, niin että se tavoittaa aidosti erilaisia käyttäjiä eri tilanteissa, erilaisia teostyyppisiä erilaisissa kohteissa ja muuta, ja se ikään kuin asioiden pelkistäminen tuottaa tässä ehdottomasti hyvin vääräntyyppisiä ratkaisuja – tämä ehkä tällaisena yleisenä kommenttina.

Ja hauska kuulla, Tiina, kommenttiasi Espoosta. Minä muistelen, että vuoden verran ramppasin puhumassa eri virkamiehille siellä, miten tämä asia on, miksi tämä on tärkeä, miten tämän voi hoitaa, ja te olette nyt juuri päässeet siihen oikeaan pisteeseen asiassa. Onnittelut Espoolle!

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Kiitos. – Sitten vielä on Heidi Hänninen pyytänyt puheenvuoron. – Ole hyvä.

Taiteilija Heidi Hänninen:

Kiitos. Lyhyt puheenvuoro, tai kommentti. – Joo, minä komppaan Villua siinä, että minäkin toivoisin, että olisi tilaa myös niille sellaisille lyhytaikaisille taideteoksille, ihan niin kuin muutenkin nykytaiteessa ollaan totuttu, ettei kaikki ole kestävää ikuisesti. Ja tuolla Kontulan ostarillahan, missä on paljon näitä minun seinämaalausprojektejani nähty, on nytten ollut tämä viisivuotissuunnitelma, elikkä siis se ostarihan joka tapauksessa uudistetaan, joten siellä on saanut aika vapaasti temmeltää, mistä minä olen kauhean kiitollinen.

Ja sitten toinen asia on vielä se, että... – Hetkonen, minulla katkesi ajatus. – Niin, se on se, että tutkimustenkin mukaan nimenomaan sellainen tila on ihmisten mielestä viihtyisä, joka on niin kuin prosessissa, joka ei ole ihan valmiiksi asti mietitty ja toteutettu. Minun mielestäni tämä yhä uudestaan unohtuu. Toivoisin, että se kanssa otettaisiin huomioon. – Kiitos.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Kiitos tästä. – Nyt näyttää siltä, että kukaan ei ole pyytänyt puheenvuoroja, ja kun kellokin on jo yksitoista yli, niin... [Jonni Roos: Vielä yksi!] – Okei, no Jonni.

Toimittaja Jonni Roos, Yleisradio:

Lyhyesti vaan kommentoin, että en tahtonut sanoa, että en kannattaisi tuollaisia tilapäisiä teoksia, ilmaisoin itseäni ehkä vähän puutteellisesti siinä kohtaa. Kun puhuin, että sen teoksen pitää kestää aikaa, niin aloitin sen lauseen, että sellaisen teoksen, joka on pysyväksi tarkoitettu, pitää kestää aikaa minun mielestäni. Minä olen myös sitä mieltä, että tällainen tilapäisten teosten, määräaikaisten teosten, tekeminen on rikkaus ja se on hieno asia. Just se on kiehtovaa – nämä olivat hyviä kommentteja – tavallaan tällainen, että se voi elää prosessissa ihmisten kanssa ja taiteilijan työn myötä. Ja se, miten se voidaan tehdä sellaisella tavalla, että sitten myöskin lopputuloksesta tulee kiinnostavaa ympäristöä ja kaupunkia, on kiehtovaa ja osittain vähän arvoituksellisia.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Kiitos. – Nytten sen verran loppusanoiksi, että olen itsekkin sitä mieltä, että se, että on monimuotoista taidetta, on tärkeää sekä näyttelyvalinnoissa että julkisessa taiteessa, ja se, että on rohkeutta tilata myös koskettavia teoksia – kyllä ne sitä aikaakin sitten kestävä. Mutta... [Puhujan puhe ei kuulu]

Sihteeri Suvi Kukkonen, Arkadia-seura:

Nyt, Maija, sinulla on mikrofoni pois päältä.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Aa, okei, kuulitteko te jotain minun loppusanojani kuitenkin? [Osallistujat: Ei!] No sitten minä otan uusiksi. Eli sanoisin sen verran, että tässä on ollut hyvä keskustelu – kiitos siitä kaikille – ja semmoisena loppukaneettina voisin sanoa tästä monimuotoisesta

taiteesta, että se tässä tuli esille monella tavalla. On se sitten lyhytaikaista tai on se sitten valmis teos jonnekin tai on se sitten pitempiaikainen teos, jonka katsotaan ikään kuin olevan siellä ikuisesti, mitä se sitten onkaan, niin tätä kaikkea tarvitaan.

Professori Villu Jaanisoo, Kuvataideakatemia:

Ja sitten vielä se, mitä Jonnikin sanoi, ettei kannata tehdä huonoa. Tämä oikein liikutti minua. Tuli mieleen minun opettajani vuosikymmenien takaa opiskeluajalta. Hänen ainoa kommenttinsa oli aina se, että ei kannata huonoa tehdä, jos tekee. Silloin mietti, mitä hän sillä tarkoitti, enkä minä vieläkään ole tajunnut sitä, mutta minusta se on tosi hyvä ohje: jos tekee, niin ei kannata tehdä huonoa.

Puheenjohtaja, kuvanveistäjä Maija Helasvuo:

Joo, tämä oli kyllä aivan loistava ohje. Kannatan tätä myös. Hyvä, kiitos tästä.

Sihteeri Suvi Kukkonen, Arkadia-seura:

Kiitoksia, kaikki, ja kiitos, katselijat. Päättämme Arkadia-seuran webinaarin tähän. Toivottavasti pian näemme taas ihan livenä, ihmisten läsnä, mutta voi olla, että vielä tuossa keväällä palataan sitten näin webinaarien kautta. Mutta kiitos teille puhujille, osallistujille, ja katsojille. Ja tästä meillä on mahdollisuus laittaa sitten myös tallenne näyttille meidän jäsenillemme ja muille kiinnostuneille, jotka eivät päässeet tätä seuraamaan. Siitä sitten tiedotamme myöhemmin. – Kiitos, ja hyvää illan jatkoa!